

اقتصاد جهان

سقوط غیرمنتظره در اقتصاد آمریکا

موجودی‌های تجاری ایالات‌متحده به‌طور غیرمنتظره‌ای در ماه اکتبر کاهش یافت که نشان می‌دهد سرمایه‌گذاری می‌تواند بر رشد اقتصادی این سه ماهه تأثیر بگذارد. به گزارش «ایران اقتصادی»، اداره سرشماری وزارت بازرگانی آمریکا اعلام کرد، موجودی‌های تجاری پس از افزایش ۰.۲ درصدی در سپتامبر، ۰.۱ درصد کاهش یافته است. اقتصاددانان انتظار داشتند که موجودی و جزء اصلی تولید ناخالص داخلی، بدون تغییر باقی بماند. موجودی کالا در ماه اکتبر نسبت به مدت مشابه سال قبل ۰.۶ درصد افزایش یافت.

انتظار می‌رود موجودی‌های تجاری در سه ماهه چهارم از تولید ناخالص داخلی کم شود. سرمایه‌گذاری موجودی خصوصی ۱.۴ واحد درصد به نرخ رشد سالانه ۵.۲ درصدی اقتصاد در سه ماهه سوم کمک کرد. برآوردهای رشد برای سه ماهه اکتبر تا دسامبر کمتر از ۲ درصد است.

موجودی‌های خرده‌فروشی در ماه اکتبر ۰.۱ درصد کاهش یافت، به‌جای اینکه طبق گزارش پیش‌بینی شده در ماه گذشته بدون تغییر باقی بماند. آنها در ماه سپتامبر ۰.۴ درصد افزایش یافتند. موجودی وسایل نقلیه موتوری ۱.۹ درصد به جای دو درصد که ماه گذشته تخمین زده شده بود افزایش یافت. آنها در ماه سپتامبر ۲.۳ درصد افزایش یافتند.

طبق گزارش ایسنا از رویترز، موجودی‌های خرده‌فروشی بدون احتساب خودروها ۰.۹ درصد کاهش و در ماه سپتامبر ۰.۴ درصد کاهش یافت. موجودی‌های عمده فروشی ۰.۴ درصد کاهش یافت.

اروپا

اقتصاد منطقه یورو به چراغ قرمز رسید

براساس نظرسنجی، اقتصاد منطقه یورو در رکود است و رکود در فعالیت‌های تجاری منطقه یورو در ماه دسامبر به طرز شگفت‌آوری عمیق‌تر شد. به گزارش «ایران اقتصادی»، داده‌های رسمی نشان دادند که اقتصاد منطقه یورو در سه ماهه گذشته، ۰.۱ درصد کاهش یافت و شاخص مدیران خرید دسامبر نشان می‌دهد که فعالیت در هرامه از این سه ماهه کاهش یافته است. این دو فصل متوالی انقباض اقتصادی را نشان می‌دهد که با تعریف فنی رکود مطابقت دارد. بانک مرکزی اروپا پیش‌بینی رشد خود را برای سال‌های ۲۰۲۳ و ۲۰۲۴ کاهش داد.

شاخص مدیران خرید ترکیبی در این ماه از ۴۷.۶ نوامبر به ۴۷ سقوط کرد که انتظارات در نظرسنجی رویترز را برای صعود به ۴۸ مخدوش کرد و هفتمین ماه خود را زیر سطح ۵۰ نشان داد که رشد را از انقباض جدا می‌کند. اندرو کینینهام در کپیتال اکونومیکس گفت: کاهش شاخص مدیران خرید ترکیبی منطقه یورو در ماه دسامبر شواهد بیشتری را نشان می‌دهد که اقتصاد در رکود است.

در آلمان رکود بدتر شد و به رکود در بزرگ‌ترین اقتصاد اروپا در پایان سال اشاره کرد. در همین حال، فعالیت در فرانسه سریع‌تر از حد انتظار کاهش یافت زیرا تقاضا برای کالاها و خدمات در دومین اقتصاد بزرگ منطقه یورو با مشکلات بیشتری مواجه است.

طبق گزارش ایسنا از رویترز، بوندس‌بانک، اعلام کرد، اقتصاد آلمان در سال جاری اندکی کوچک می‌شود و به سختی رشد می‌کند زیرا تقاضا از خارج ضعیف است. با این حال، شرکت‌های بخش خدمات عظیم بریتانیا شاهد افزایش رشد دیگری در این ماه بودند که نشان می‌دهد اقتصاد به اندازه کافی حرکت دارد تا حداقل در حال حاضر از رکود جلوگیری کند.

انرژی

توقف ترانزیت بریتیش پترولیوم از مسیر دریای سرخ

شرکت نفتی بریتیش پترولیوم گفته است که به دلیل وخیم شدن شرایط امنیتی، تردد خود از مسیر دریای سرخ را متوقف می‌کند. به گزارش «ایران اقتصادی»، در بیانیه شرکت بریتیش پترولیوم آمده است، آنها موقتاً تصمیم گرفته‌اند تمام تردها از مسیر دریای سرخ را متوقف کنند و کماکان این احتیاط را با توجه به شرایطی که در منطقه وجود دارد ادامه خواهند داد.

آنها ادعا کرده‌اند که ناامن بودن حرکت کشتی‌ها در مسیر دریای سرخ به دلیل درگیری بین غزه و رژیم صهیونیستی و دخالت نیروهای یمنی است. پیش از این شرکت‌های کشتیرانی مرسک، و هاپاگ لوبد و شرکت‌های کشتیرانی مدیترانه (MSC) و CMA CGM تصمیم گرفتند که تردد خود را از این مسیر متوقف کنند.

شرکت کشتی کانتبری به مشتریان خود گفته است که «شرایط فعلی منطقه را درک کنید». گفته شده است که پیش‌بینی از طولانی شدن مسیر کشتی‌ها، هزینه تردد کشتی‌ها و سهام شرکت‌های آنها را افزایش داده است. طبق گزارش فارس، خبرگزاری رویترز هم اعلام کرد دلیل افزایش قیمت نفت خام در بازارهای جهانی مشکلات تردد و افزایش هزینه کشتی‌ها است به طوری که قیمت نفت برنت امروز (دوشنبه) یک درصد افزایش یافت و به بشکه‌ای ۷۷ دلار رسید.

یک اشتباه استراتژیک از سال‌های قبل در پیش گرفته شده است و آن هم گره زدن معیشت مردم با بحث ارز بوده است. اینکه در عالی‌ترین سطح سیاستگذاری بانک مرکزی قرار بگیریم و دغدغه داشته باشیم که نرخ ارز را چگونه تعیین کنیم که معیشت مردم به خطر نیفتد، یک اشتباه استراتژیک است

باثبات در سایر حوزه‌های اقتصادی و حتی اجتماعی و سیاسی است، در نظر گرفته شود. بسته سیاست تثبیت خوب است، اما در شرایط خاص خود، منتها اگر شرایط تغییر کرد، پیشنهاد می‌کنم که با فرض اینکه سیاست‌های معیشتی را جدا در نظر بگیریم و با ابزارهای خاص خودش به دنبال تحقق آن باشیم، باید حتماً اعتبار بیشتری برای نرخ ارز در بازار قائل باشیم و از ابزار سیاست پولی بهتر استفاده کنیم. در این شرایط استفاده از تغییر در نرخ‌های سود و بهره‌گیری بهتر از سیاست کنترل ترانزنامه بانک‌ها، می‌تواند به عنوان ابزارهایی برای تعیین مسیر نرخ ارز در بازار مورد استفاده قرار گیرد.

کنترل بازار ارز از مسیر حکمرانی ریال

و مشخصاً در مورد این مطالبات، معاونت بین‌الملل می‌تواند به‌طور مشخص اقداماتی را انجام دهد و می‌توان میزان دستیابی به این توقعات مشخص را پیگیری کرد، باید با توجه به ضاعت و شرایط مان به یک برنامه جدی، شفاف و منسجم رسیده باشیم و سعی کنیم الزامات را پخته‌تر کنیم و باید حواس مان باشد فرایندی را که با عنوان تثبیت آغاز کرده‌ایم، به صورت مداوم و با توجه به اطلاعات جدید و رصد عوامل بازطراحی کنیم.

به نظرم باید توقعات و اهدافمان از برنامه تثبیت مشخص و واقع‌بینانه باشد. در شرایط کنونی نمی‌توانیم یک شبه هیچ تحول اساسی را رقم بزنیم، زیرا تبعات آن اقتدر زیاد است که واقع‌بینانه به نظر نمی‌رسد، پس اینکه نقطه تمرکز خود را بر این هدف بگذاریم را توصیه نمی‌کنم.

نکته دیگر اینکه به نظر می‌رسد بانک مرکزی سعی می‌کند با توجه به برداشتی که از شاخص‌های بنیادی و نرخ حقیقی ارز دارد، در بازار مداخله کند. اما آیا واقعاً با توجه به توقعات بی‌شماری که از بانک مرکزی وجود دارد، ضاعت و توانمندی لازم را برای پاسخگویی به همه توقعات دارد؟ طبیعتاً جواب خیر است.

از سوی دیگر در این زیست‌بوم تعدادی بازیگر حیات و کسب‌روزی دارند که باعث می‌شود به ذینفعی جدی برای ادامه این شرایط تبدیل شوند، آنها بر مبادی و خروجی ارز در کشور تسلط پیدا کرده‌اند و هر چه زمان بگذرد برخورد با این ذینفعان سخت‌تر خواهد شد و شدت مقاومت آنها و قدرتی که برای جلوگیری از هرگونه اصلاح حتی در آینده میان مدت یا بلندمدت، به کار خواهند بست، تشدید می‌شود.

پیشنهاد من این است بانک مرکزی با توجه به ضاعت و توانمندی که دارد مشخصاً اعلام کند توانایی انجام چه اموری را دارد و چه اهدافی را نمی‌تواند برآورده کند. این برنامه هر قدر منسجم‌تر و مشخص‌تر باشد، مؤثرتر خواهد بود. مثلاً در زمینه حکمرانی ریال می‌تواند از ابزارهایی مثل CBDC برای مدیریت بازار رمزارزها استفاده کند.

البته منظور از حکمرانی ریال این نیست که بانک مرکزی سعی کند برزنجه‌ارزش واردکنندگان و صادرکنندگان عمده مسلط شود، چرا که اگر این مسیر ادامه پیدا کند بانک مرکزی به یک سازمان نظارت‌کننده بر عملکرد بازگشت ارزهای صادراتی تبدیل می‌شود که طبعاً مسیر بهینه و روشنی نیست.

ابزارهای تعیین مسیر نرخ ارز در بازار

نخواهیم، انتظارات در بازار ارز حرف اول را می‌زند که بخش زیادی از این انتظارات هم اقتصادی نیست. اگر می‌خواهیم ابزار داشته باشیم، باید برای دو شرایط سیاسی و اقتصادی مختلف دوگونه ابزار و اسلحه متفاوت داشته باشیم و نباید دست خالی باشیم. اینکه بانک مرکزی در شرایط ثبات سیاسی، یک نرخ را در بازار مبادله طلا و ارز مطرح و از آن حمایت کند، به شرط موفقیت نشان‌دهنده شکل‌گیری انتظارات آتی منفی، امیدوی به موفقیت این سیاست وجود ندارد.

اگر قرار است تمرکز روی سیاست تثبیت و حمایت از یک نرخ مشخص برود، باید پیش نیازهای آن که وجود یک شرایط

نخواهیم، انتظارات در بازار ارز حرف اول را می‌زند که بخش زیادی از این انتظارات هم اقتصادی نیست. اگر می‌خواهیم ابزار داشته باشیم، باید برای دو شرایط سیاسی و اقتصادی مختلف دوگونه ابزار و اسلحه متفاوت داشته باشیم و نباید دست خالی باشیم. اینکه بانک مرکزی در شرایط ثبات سیاسی، یک نرخ را در بازار مبادله طلا و ارز مطرح و از آن حمایت کند، به شرط موفقیت نشان‌دهنده شکل‌گیری انتظارات آتی منفی، امیدوی به موفقیت این سیاست وجود ندارد.

اگر قرار است تمرکز روی سیاست تثبیت و حمایت از یک نرخ مشخص برود، باید پیش نیازهای آن که وجود یک شرایط

اشتباه استراتژیک است. یعنی از همان زمان که ارز ۱۲۲۶ تومانی مطرح شد، تا الان که ارز ۲۸۵۰۰ تومانی مطرح است، اینکه دائم نگران نرخ مرغ، گوشت، کالاهای اساسی و غیره باشیم، روش نادرستی است. روش صحیح این است که رفاه در جای خود با تدابیر اصولی و ابزارهای منطقی در جای خود دنبال شود. قیمت‌گذاری بازار ارز هم با توجه به شرایط، به صورت تخصصی و در این حوزه به صورت خاص انجام شود.

با توجه به موضوع جلسه که همان ثبات در نرخ ارز است، معتقدم که در این حوزه باید شرایط، فضای اقتصادی و سیاسی را از هم تفکیک کنیم. ما چه بخواهیم و چه

تحلیل

حسن کبایی

عضو هیأت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه امام صادق (ع)

در مقدمه باید بدین نکته توجه داشت که یک اشتباه استراتژیک از سال‌های قبل در پیش گرفته شده و آن هم گره زدن معیشت مردم با بحث ارز بوده است. اینکه در عالی‌ترین سطح سیاستگذاری بانک مرکزی قرار بگیریم و دغدغه داشته باشیم که نرخ ارز را چگونه تعیین کنیم که معیشت مردم به خطر نیفتد، یک

تحلیل

الناز باقرپور

مدیر گروه حوزه بازار پول اندیشکده امنیت اقتصادی تدبیر

سیاست تثبیت از سه جنبه مطرح شده است، تثبیت نرخ ارز، نقدینگی و بحث تنظیم‌گری. ما به این فهم رسیده‌ایم که از سال ۹۷ به بعد، دلیل جهش‌های تورمی بالا، نرخ ارز است و همین باعث شد که دوباره مجبور شویم به سمت سیاست تثبیت نرخ ارز حرکت کنیم.

تورم بالایی که در اقتصاد ما ایجاد شده، چه ضررها و هزینه‌هایی را به اقتصاد وارد کرده است؟ یکی اینکه تورم نامتناسب و بالا یا بدتر کردن توزیع تابعی درآمد، سهم عوامل مولد را در نظام تولید کالایی محدود و کم می‌کند و سهم عوامل نامولد را بالا می‌برد و این موجب انتقال و چرخش منابع از فعالیت‌های مولد به سمت فعالیت‌های نامولد می‌شود. دوم اینکه باعث محدود کردن افق‌های تصمیم‌گیری عوامل اقتصادی می‌شود، همچنین شاهد هستیم که سرمایه‌گذاری‌ها در امور بلندمدت پویا، مینایی و دانش‌محور به سمت امور کوتاه‌مدت و بی‌کیفیت تغییر کرده است و نکته دیگر فشار بر کسری بودجه دولت است، وقتی تورم شدید در اقتصاد اتفاق می‌افتد، مخارج زودتر از درآمدهای دولت افزایش پیدا می‌کند، پس یکی از بخش‌هایی که زودتر آسیب می‌بیند خود دولت است و بحث بعدی منفعل کردن بخشی از نقدینگی است،

ترکیب و مقاصد پول را هم بررسی کرد.

اگر بخواهیم به سمت تثبیت حرکت کنیم، باید یک نگاه بلندمدت‌تر به بخش تولید داشته باشیم و باید توجه داشته باشیم چشم‌اندازهای سیاسی و اقتصادی کشور و جهش‌های ارزی فضای سرمایه‌گذاری و تولید را بشدت با ریسک سرمایه‌گذاری مواجه کرده و عملاً فعالان اقتصادی تمایلی به سرمایه‌گذاری در شرایط فعلی ندارند. ما باید به این سمت حرکت کنیم که یکسری انگیزه‌هایی را ایجاد کنیم حتی در مسأله هدایت اعتبار، نظام انگیزشی برای بانک‌ها ایجاد کنیم که به سمت فعالیت‌های تولید محور بروند تا بتوانیم وضعیت ثبات اقتصادی در کشور را بهبود بخشیم. بنابراین برای سرمایه‌گذاری نقدینگی، باید فکر اساسی کرد. چون اگر بتوانیم تولید باکیفیت‌تری داشته باشیم، می‌توانیم ارزآوری متنوع‌تری نیز داشته باشیم که به مدیریت بازار ارز هم کمک می‌کند، چرا که اگر بخواهیم صرفاً به ارزآوری محدود از ناحیه درآمدهای بیرون‌زای نفت اکتفا کنیم، هر سیاسی که بخواهیم اتخاذ کنیم، فقط جنبه کوتاه‌مدت خواهد داشت و کافی است از ناحیه شوک‌های اقتصادی و تشدید تحریم‌ها نرخ ارز جهش قابل توجهی داشته باشد تا دوباره مسائل جاری تکرار شود.